



V. 1<sup>K</sup> F.

(cat. 4, 33<sup>b</sup> - 46.)



11. 43  
31

DIPTYCHA SACRA  
DE

**DIACONIS**

VITEMBERGAE STUDII SANCTORIBVS EXCVLTIS  
ET PROFESSORVM ET INSPECTORVM

MVNERIBVS ORNATIS

RESERATA

ET

VIRO MAXIME REVERENDO EXCELLENTISSIMO

ATQVE

DOCTISSIMO

1744

**IO. IOACH. GOTTLÖB  
AM-ENDE**

BON. ART. MAGISTRO CLARISSIMO

DIACONO HACTENVS GRAEFFENHAYNENSI, MERITISSIMO  
CVM AD SPARTAM INSPECTORIS SAXONICO-ELECTORALIS  
ECCLESIAE SCHOLARVMQVE DIOECESON WEISSENFELSENSIS  
FRIBVRGENSIS ET ECKARDSBERGENSIS PORTAE ADDICTARVM NEC NON  
PASTORIS ET COLLEGAE PROVINCIALIS SCHOLAE  
FELICITER ASCENDERET

ET SACRO RITV INAUGVRARETVR

A. R. S. MDCCLXIV

SOLENNI GRATVLATIONE

ET PROLIXO CVM SALVTIS VOTO

EXHIBITA

ABS

MAXIME REVERENDI NOMINIS EIVS

STVDIOSISSIMO

**M. IO. SAMVEL. BILLEBIO**

MIN. V. D. LEVB. SAXON.

FRANCOVSAE  
LITTERIS KEILIANIS.



34.



Vir Maxime Reuerende,  
Fautor deuotissime Colende,



DIACONIS

DE, *Venerabilis Ephore*, salutandum, suscipiendumque-  
tres charites, dignitas nimirum in Te collata noua, at-  
que praeclara Tua, qua maxime flores, humanitas, qui-  
bus accedit, iucunda recordatio academicorum inuicem  
annorum, portam, in illustri Porta, mihi aperire gesti-  
unt: nam nondum excidit memoria mea, quod prolixo honore a Te ad-  
fectus fuerim, quum vna cum commilitonibus elegantioribus literis per-  
politus, iamiam in Ecclesia DEI et Gymnasiis celebrioribus Numini su-  
premo, salutiue publicae strenue inferuentibus, *Gerlachio & Clotzio*,  
opponentis eruditi & amici gratulantis vices in Te susceperis quam hu-  
manissime, quum ego dissertationes de Harmonia praestabilita, respon-  
dente *Pabstio*, examini publico in alma Leucoraea subiicerem; Ingrati  
ergo notam mihi met insingerem, quodsi vltiori silentio felix, faustumque  
auspiciu muneris Tui, Inspectoris Portensis felici salutis voto & publi-  
cas Procerum, Doctorum & Alumnorum, acclamationes, praeterirem,  
hinc prospera quaeque Tibi ingenue comprecari, & si sero, tamen deu-  
otissime vota complere volui. Liceat autem per Te, Vir optime sanctio-  
ris Ecclesiae Veteris disciplinae Diptycha, in quibus memoria Praefulum,  
meritorumque eorundem consignationes conscriptae fuerunt (a) ad Re-  
censionem *Vitarum*, officiorumque praeclare gestorum Diaconorum,  
qui summis in Ecclesia Christi fuere admoti, muneribus, referre, atque  
TIBI, eadem experto felicia fata, vehementer gratulari.

Haud intempestiue autem mentem meam subire reor, quod in-  
clytus Polyhistor olim *Vitembergenfis*, qui mox *Sarmasius* mox *Zomacron*,  
ore amicae literatissimae vocari amabat, vaticinii loco de Musarum San-  
ctiorum cultoribus Leucoraeanis edixit: „Alma, aieni, *Vitemberga*, fili-  
„os fouit & complexa est, quorum laude ipsa se recreari pariter & illu-  
„strari animaduertit. (b) Id quod effatum rerum euentus probat, nam  
felicitate filiorum bonae indolis atque insignium profectuum ad hunc vs-  
que, temporis tractum in sinu gaudet, illa mater mystica, prouidum enim  
Numen ornamenta candelabri sacri hinc depromens multis veluti Hip-  
ponensium Praefuli dicit: Amice adscende superius! Eadem boni Numi-  
nis Gratia & Tu, *Venerabilis VIR*, insigniter adiutus, crescebas felix in  
spem patriae in Academia illa, & adhibita indefessa diligentia Heliconis  
gradus conscendeabas, vt studia elegantiora, sequebantur praemia iucun-  
da: Patria enim dulcis in sinum Te recipiens honore Diaconi coronabat;

Verum

(a) An tria, an quatuor genera Diptychorum in Vet. Eccles. fuerint? nempe, Episcoporum, 2) Virorum, 3) Mortuorum, 4) Catechumenorum, vid. Antiquit. Eccles. auctores puritiss. *Corat de Fern.* Glossar. ad h. v. *Bona* Rer. Liturgicar. L. II. c. 8. *Calv.* Ritual. Eccles. P. I. L. II. c. xxxix. ubi acrem concertationem allegat de Chrysofomi nomine in Diptycha confrendo. add. *Faer* Tract. pecul. de Codomade Magna, ubi se Diptychis Catechum. recusa Aët. Eruditor. Lipf. ao. 1691. p. 306. et *Rechenbergii* Hiero-Lexicon ad h. titulum. b) *Schurzfl.* in Epist. Arcan. Vo-  
lum. III. p. 131. Virgo amica erat Carola Patina, quam Decus Virginum in Belgio laudat ibid. p. 118.



Verum enim vero multo luculentior Te manebat sparta, cui arbitrio Sacrorum Patrum conscriptorum insigni accessione honoris, nuper admodum destinatus & admotus fuisti: Hinc Actorum Lipsiens. Eruditorum Excellentissimi Auctores de Tuis meritis honoribus quam honorificentissimi pronunciauerunt: „Praemium, dicentes, Vir egregius laborum „suorum tale nuper, quale meritus fuerat, tulit. (c)

Permittas itaque, Praeful venerande, peruelim, vt Diptycha Ecclesiae Euangelicae & Annales reuoluam. Prodit enim IOACHIMVS MOERLINVS, Vitembergensis, cuius apud fontem sacrum, testis ipsemet Fridericus III. Elector fuit, hic primum *Diaconus* in Patria, deinde summis Ecclesiae muneribus *Superintendens* Arnstadiae, Göttingiae, Brunsvigae, Regiomonti, & *Episcopatu* Sambienfi in Borussia, immortalis laude praefuit atque profuit, veluti *Seckendorffius*, *Micraelius*, *Retbmeierus*, atque *Lilienthalius* eundem collaudant. (d)

Accedit NICOLAVS GALLVS, *Diaconus* Vitembergensis deinceps Magdeburgensium *Pastor*. demum *Superintendens* Ratisponensis, qua de Ecclesia ad *Ioachimum Westphalum* tale elogium perscripsit: „Inter „Ecclesias superioris Germaniae pene principem locum in Studio recu- „perandi veram Religionem iam tenet Ratisponensis mea Ecclesia. Isque constanti animo certamina Interimistica gerens honorificum apud bene sentientes nomen adeptus est, auctor: S. R. *Loeschero*, *Wernsdorffio*, *Seelenio*, *Bieckio*, *Serpilio* & rel. (e)

Eundem comitur TIMOTHEVS KIRCHNERVS, qui studuit Vitembergae, & a *Diaconi* Jenensis munere ad *Ephori* spartam diuersis in locis ascendens, Gandershemii, Guelpherbyti, Helmstadii, Heidelbergae, tandem Vinariae, praeclare se gessit, vt tanquam veteranus miles in arena sacra Colloquiis, Altenburgensi, Quedlinburgensi interfuerit, Opusque Concordiae quam maxime promouerit. (f)

Nec sua carere laude M. GRVNERVS, mox Collega Portensis, mox *Diaconus* Vitembergensis, qui post multa discrimina rerum suarum Professorem egit Regiomontanum, demum *Generalis Superintendens* munere Islebiae probe fundus, vitae coelique portum appulit. (g)

THEODSIVS FABRICIVS, insigne quoque encomium laudis atque pietatis meruit, qui *Diaconatu* Vitembergensi feliciter peracto, Hertzbergam translatus est, sed ob Crypro-Caluinismum solum vertere iussus Göttingamque delatus, honoribus *Ephori* Ecclesiae atque Gymnasii ornatus fuit, quam urbem sic de amauit, vt licet ad Decanatum Mansfeldensem, munus *Pastoris* Brandenburgensis & Halberstadtium & Vitembergam, Brunsvigamque vocatus fuerit, a Goettinga tamen haud recesserit. (h)

JACOBVS TENTZELIVS etiam aetatem fert, is multos per annos studiis sacris Vitembergae serio incubuit, luculentosque fecit progressus, vt *Diaconus* Greuffensis hinc *Pastor* & *Inspector* ac *Superintendens* Arnstadiae factus sit, vbi ob purioris

(c) A. E. noua Lips. a. c. mens. April. ubi elegantiss. Vers. Popi, Angli, Poëmat. de Homine recensent p. 133. addeffs Leipz. gelehrte Zeit. a. c. n. 33. (d) Seckendorff in Histor. Lutheranismi. L. III.

f. 3. Micra. in Syntagm. Hist. Eccl. L. III. p. 233. Lilienthalius Actor. Brufficor. T. I. p. 449 - 449, 2. A. (e) videtis Loescheri Religions - Motus P. II. p. m. 99. Wernsdorffius in Colleg. MSC. Histor. Eccl. ubi notabat: Melanchthon hätte gesagt: Der Hahn krähet nicht wohl, weil er Flacio beytand. Sedenii Philocal. Epistol. p. 28. Biecks dreyfaches Interim. (f) vide Leuckfeldii Chronicon Gandersheimense. c. XXVI. p. 321. (g) Nicandri Ecclesia Mansfeldensis. edit. 1675. ubi Anagr. memini: de Grunero: Christo ego credo meo, sim quamuis orphanus eius,

Cum surgo dabitur, pulcra corona mihi.  
(h) Gudenii Comment. Epistol. de origine et Progressu inspect. Götting. eiusdemque Ephoris p. 270 - 290.

purioris doctrinae laudem, Ienam nec non Regiomontem, vt & Vitembergam ad Professoris functionem destinatus, tamen in patria pro Ecclesia orans, & itrenue pugnans, permansit. (i)

SAMVELEM POMARIUM quoque fama extulit, qui multis superatis malis, *Diaconus* adiunctus Vitembergensis factus, porro autem *Antistes* facer Lubecensis honorifice vixit. Lubecenses etiam AVGVSTVM PFEIFFERVM admirabantur illum *πολυλειτουργον*, vtpote quem Vitemberga aluit alumnum & literarum cupidissimum, illeque matrem almam ornauit Philologus insignis, & *Diaconatus* munere apud Lipsiensem probe defuncto, Lubecensium *Praeful* inclutus fuit. Exegetarum, quoque instar, FRANCISCVS IVLIVS LVTKENIVS, Vitembergae literis bene cultus *Diaconi* munus gessit Magdeburgi, & *Praepositi* Brandenburgensis, nec non *Consiliarii* sacri & demum *Oratoris* Aulici & *Professoris* Haffniensis in Dania honoribus maclus est. Saxones hucdum, venerantur cineres IOH. CHRISTIANI BVCKII qui patria Tecum, VIR optime, communi gaudebat, & a matre studiorum suorum fidelissima, Vitemberga, educatus in bonis literis sobrie, Torgae *Diaconus* DEO seruicens, Pastor & *Superintendens*, & quod ad honoris eiusdem cumulum accedebat, *Proto-Theologus* Saxonis Augustissimi in Aula maxima veneratione dignus habitus fuit.

Plures Veterum atque Recentiorum Theologorum, vt *Apitii, Iodoci, Wolfrumi, Jordani, Blumii, Bohemii, Brehmii, Wilckii, Deylingii, Wigneri, Frinckii, Roeneri, Schlepneri, Kunadi, Gleichii, Cademanii, Hasserungi, Charitii, Ernesti*, ceterorumque, qui Vitembergae studia excoluerunt sacra, et ex *Diaconis* hinc inde Professores & Inspectores creati, eorundemque muneribus inclyti fuerunt, recensere & excitare superfedeo.

Quum itaque DEO TER OPTIMO, atque REGI AVGVSTISSIMO, & *Procuribus Ecclesiae Saxonicae*, tantis Te, Fautor exoptatissime, conferre Theologis, & *Diaconi* munere probe exantlato, ad spartam multo grauissimam, Antistitis, Pastoris, atque Collegae illustri Portae, euehere, quam clementissime, placuerit: Nihil super est, quam qui *Benignissimum Numen* precibus flagitem & obtester, vt donis Tuis conspicuis & sanctificantibus & administrantibus addat cumulum gratiarum Spiritus Sacro-Sancti, Teque indes ornet bonis & misericordiam super Te amplifict, quo *Morlini* orthodoxian, *Galli* constantiam, *Kircheri* modestiam Theologicam, *Fabricii* Eloquentiam Sacram, *Pfeifferi* Polyglottian, *Lutkenii* pietatem in emolumentum Ecclesiae referas reddasque! His donis & bonis instructus, mundum Optimum, quo de plura in perpolita tua interpretatione poematis Popi Angli, de Homine, ingeniose satis docentur, mundum, inquam optimum etiam Portae inuenies iuxta tenorem illius sententiae, quae mihi perplacuit, dicentis: „Deus, nisi quod vbicunq; optimum est, creare non potest. Creator igitur omnis boni, Deus, imo Summum Bonum, *αυταρχικατος, ἄδισον τελειοτατος*, vt stylo *Dannhaueri* ex Hodof. Phaen. III vtar, Optima quaeque in Te, Tusque, sanguine fide & amore coniunctos, conferat vberime, vt valetudine prospera instructus munera concredita omni cum gaudio obire valeas, fructusque feras, faciasque in vtraque cathedra locupletissimos in Dei altissimi honorem, amplificatioremque Ecclesiae & Scholae insignis ornamentum, & si quidquam fellis seu amaritudinis sese intermiscere voluerit melli, omnia vt diligentibus Deum, in bonum vergant atque collinent, finemque exoptatissimum tandem consequantur.

(i) conf. Lexicon der Gelehrten Lipf. edit. T. II. p. 1445. nec non Fidus Achates Mercur. Schwarzburg. qui Theol. inde oriundorum vitas. feligit. auct. M. I. S. B. edit. 1738.



Pon Ye 3652  
2<sup>o</sup>

✓

ULB Halle 3  
002 173 891  


sb

u

vdn8

Nur für den Lesesaal!

VD17

  
m.c.







edrich Wiffel, aus Liefland.  
 etriedrich Kniesel, aus Pohlen.  
 ch Jungbäuel, aus Wildenfels.  
 eis Klemm, aus Freyberg.  
 e. Wils, Erzogur, aus Wallerstedt.  
 ürchtgott Lehmann, aus Lecknig.  
 Joel Köfcher, aus der Oberpfalz.  
 ried Friedr. Hoffmann, a. Thüring.  
 riphob Neuschlo, aus Thüringen.  
 edentliche Mitglieder:  
 ristian Schimmel, aus Schweinitz.  
 r. Hartung, a. Schönsfeldt in Thür.  
 ristian Stauss, aus Schweinitz.  
 ch Rührmann, aus der D. Kaufst.



an, aus Weyritz.  
 t, aus Meuschwitz.  
 auf Doble, aus Plano.  
 edentliche Mitglieder:  
 Abolob Jenichen, aus Dorach.  
 rich Gredel, aus Mädeln.  
 gott Vels, aus Ottendorf.  
 antag, aus Westphalen.

ndt.

18. 43  
31

DIPTYCHA SACRA  
 DE  
**DIACONIS**  
 VITEMBERGAE STUDII SANCTORIBVS EXCVLTIS  
 ET PROFESSORVM ET INSPECTORVM  
 MVNERIBVS ORNATIS

RESERATA  
 ET  
 VIRO MAXIME REVERENDO EXCELLENTISSIMO  
 ATQVE

DOCTISSIMO  
**IO. IOACH. GOTTLOB**  
**AM-ENDE**

BON. ART. MAGISTRO CLARISSIMO

DIACONO HACTENVS GRAEFFENHAYNENSI, MERITISSIMO  
 CVM AD SPARTAM INSPECTORIS SAXONICO-ELECTORALIS  
 ECCLESIAE SCHOLARVMQVE DIOECESON WEISSENFELSENSIS  
 FRIBVRGENSIS ET ECKARDSBERGENSIS PORTAE ADDICTARVM NEC NON  
 PASTORIS ET COLLEGAE PROVINCIALIS SCHOLAE

FELICITER ASCENDERET  
 ET SACRO RITV INAUGVRARETVR  
 A. R. S. MDCCXLIV  
 SOLEMNI GRATVLATIONE  
 ET PROLIXO CVM SALVTIS VOTO

EXHIBITA  
 ABS  
 MAXIME REVERENDI NOMINIS EIVS  
 STUDIOSSIMO  
**M. IO. SAMVEL. BILLEBIO**  
 MIN. V. D. LEVB. SAXON.

FRANCOHVSAE  
 LITTERIS KEILIANIS.

30.